

طبقه بندی زیبا شناختی نقوش هنری سفالهای فرهنگ باکون بر مبنای مطالعات باستان شناسی

طاهره محمدی^{۱*}

۱- کارشناس ارشد باستان شناسی پیش از تاریخ از دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، ایران

چکیده

امروزه با استفاده از مطالعات باستان شناسی می توان به تحلیل های گسترده تری از جوامع باستان دست یافت. سفال به عنوان زبان بشر در دوران پیش از تاریخ معیار اصلی تحلیل ها این علم است. بررسی نقش مایه های سفالهای پیش از تاریخی بر اساس سبکهای هنری امروزی می تواند پیوند ناگسستنی احساسات عمیق و ناخودآگاه انسانهای دنیای قدیم و جدید را به نمایش بگذارد. بسیاری از این سبکهای هنری، در حالیکه از کهن الگوهای بشری پیروی می کنند، اما خود را با ظاهری مدرن نمایان می سازند. فرهنگ باکون فارس، متعلق به آغاز دوره مس سنگی، مربوط به حدود شش هزار سال پیش است که مشخصه اصلی آن، سفالهایی با نقش مایه های زیبای جانوری، گیاهی، انسانی و نمادین می باشد. در این پژوهش، سعی شده است تا نقش مایه های سفالهای فرهنگ باکون بر اساس نقش مایه های مختلف دسته بندی و به نمایش گذاشته شود. پراکندگی نقوش این منطقه باستانی بیانگر محیط زیست غنی و درک بشر از محیط اطراف است.

کلمات کلیدی: فرهنگ باکون، نقوش جانوری، نقوش گیاهی، سفال، باستان شناسی

۱. مقدمه

دوره فرهنگی باکون در منطقه فرهنگی فارس واقع در جنوب ایران، یکی از دوره های پیش از تاریخی با اهمیت محسوب می شود که متعلق به دوره مس سنگی قدیم (۴۲۰۰ تا ۳۸۰۰ ق.م) است. باستان شناسان زیادی این دوره فرهنگی را بازه زمانی تغییرات اقتصادی-اجتماعی در ایران می دانند. سفال منقوش نخودی فرهنگ باکون از آثار مهم دوره مس سنگی در ایران می باشد. به دلیل اینکه این گونه سفالی برای نخستین بار بوسیله ارنست هرتسفلد در تل باکون الف یافت شد، نام این فرهنگ به فرهنگ باکون شهرت یافت، هرچند که این موضوع نشانگر وجود فرهنگ و اجتماعی کاملاً همگون در گستره فرهنگی باکون نمی باشد. سفال منقوش نخودی باکون طی کاوش هایی در چندین تپه در محوطه های باکون دیده شده و بر اساس همین سفالهای همگون، گستره مکانی دوره فرهنگی باکون شامل استانهای فارس امروزی و چندین قسمت از

* Corresponding author: Tahereh Mohammadi
Email: mohammaddi.tahereh@gmail.com